

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۹/۰۷/۱۱

احسان الله ارینزی

انژلیکا فکر کاوه چی:

په «بن» کې د افغانستان د نیکمرغی تړون لاسلیک شوی،

خو...

د کال 2010 په دسمبر میاشت کې آلمان غږ DW، د افغانستان د رسنیو د یو شمیر مسوولینو او خبریالانو له پاره، د راډیو او ټلوویزیون د مدیریت یا منجمنټ کورس جوړ کړی و.

کورس دوه برخې درلودې. د ټلوویزیون مدیریت 15 ورځې په برلین او د راډیو مدیریت 15 ورځې په بن کې. کله چې د برلین برخه پای ته ورسېده، زه چې په هغه وخت کې د آریانا راډیو- ټلوویزیون مشر وم، له نورو ملگرو څخه یوه ورځ مخکې بن ته لاړم او هلته مو د DW له مارکټینګ دفتر څخه 100 علمي، سپورتي، معلوماتي او تفریحي ویډیوګانې واخستې چې په پښتو او دري ژبو (دب) شوي، ایدیت شوي او خپرولو ته چمتو وي.

له دې وروسته مې د DW د دري او پښتو څانګو له مشر داکتر موسی سره ولیدل چې اصلاً د کندهار د توپخانې استوګن دی؛ خو ډېره موده په جرمني کې اوسېدلی او په دري ژبه خورا ګټور څېړنیز کتابونه او مقالې لري.

مانبام ته د DW د مارکټینګ مشري مېرمن انژلیکا مېلمه شوم. لاړو یوه ښکلې رستوران ته، هلته مو مابنامنی خوږه او د افغانستان په هکله مو خبرې وکړې.

له دوو ساعتو وروسته مېرمن انژلیکا بلنه راکړه چې لاړ شو د بن ښار وګورو او وې ویل چې تا به هغه ودانۍ ته بوځم چې د افغانستان له پاره د کال 2002 تاریخي تړون پکې لاسلیک شوی چې د (نوي افغانستان) بنسټ بلل کېږي.

له مېرمن انژلیکا سره د خبرو په وخت کې ماته ښکاره شوه چې د افغانستان خلک پرې ګران دي او په دې بې ویاړ کاوه چې د (نوي افغانستان) د جوړېدو تړون د دوی په ښار کې لاسلیک شوی؛ خو داسې ښکارېده چې دې افغانستان سم نه پېژاند او معلومات یې د جرمني رسنیو تر خبرونو او اطلاعاتو او د جرمني حکومت تر هغه هڅو پورې محدود و، چې غوښتل یې د امریکا او نورو ملگرو هېوادونو په مرسته، په یو وروسته پاته سنتي قبیلوي هېواد کې، د داسې کسانو په مرسته لویډیخواله ولسواکي په پښو ودوري چې په ولسواکۍ یې اصلاً باور نه درلود، ځینې د ولسواکۍ ایډیولوژیک مخالفین او حتی دښمنان وو؛ خو د خپلو ګټو، مناصبو، واک او چور د پاره له دې کاروان سره یو ځای شوي وو!

په هر صورت کله چې د غوندې په سر هغه ودانۍ ته ورسېدو چې (د نوي افغانستان) د جوړېدو تړون پکې لاسلیک شوی و، انژلیکا لا هم د سباني غوږېدلې، پرمختللي او ودان افغانستان خبرې کولې؛ خو زه چې په افغانستان کې اوسېدم او د انژلیکا په پرتله مې افغانستان ډېر پېژاند او د اور، لوګیو، باروتو، چاودونو او جګړو له منځه جرمني ته تللی وم، انژلیکا ته وویل چې یوه ورځ به د افغانستان خلک له بېلونو او کلنگونو سره راځي او دا (بدمرغه ودانۍ) به نړوي!!

انژلیکا اریانه شوه، دوه- درې ګامه په شا لاړه او ورو یې وویل چې ته رښتیا داسې فکر کوي؟ ما ورته وویل چې د وخت تېرېدل به تا هم په ډېرو هغه ترخو واقعیتونو وپوهوي چې اوس تا ته سم نه ښکاري او یا دې افغانستان سم نه دی پېژندلی!

اوس چې د کال 2019 د جولای میاشت او په افغانستان کې د امریکا او ناتو د حضور انلسم کال دی او د امریکا په تېر 150 کلن تاریخ کې تر ټولو اوږده جګړه لا ښه په درز کې روانه ده، وضع داسې ده چې د اساسي قانون له مخې د دولت (اجراییه، قضاییه او مقننه) حقوقي مشروعیت ته خورا درانه زیانونه اوښتي، حتی د دولت د سقوط خبرې کېږي او ځینې سیاستوال په بدیلو لارو کار کوي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

ولسمشر اشرف غني د خلکو د رايو له مخې نه؛ بلکې د امريکا د بهرنیو چارو وزير د پرېکړې له مخې په واک کې دی، هغه یو اجرائیه مشر لري چې په اساسي قانون کې نشته؛ خو د یوې (سیاسي هوکړې) له مخې ځان د نیم دولت مالک بولي.

د ولسمشر لومړی مرستیال په شبرغان کې دېره دی او له همهغه ځایه چره یې بزی کوی!
د افغانستان د ولسي جرگې د ټاکنو پایلې په اوو میاشتو کې اعلان شوي او وکیلانو د رییس د ټاکلو په وخت کې یو بل ته د بنځې او مور کنځلي وکړي!

نژدې په ټول هېواد کې درنی جگړې روانې دي، اقتصادي پرمختګ ټکنی شوی، د ملي یووالي حکومت د دوو مشرانو ترمنځ اختلافي مسایلو او ستونزو خلک ناهیلې کړي، پانګوال خپلې پانګې وباسي؛ ځکه چې هره ورځ یو یا دوه سوداګر تېنټول کېږي او یا وژل کېږي، په اداري او اخلاقي فساد کې په ټوله نړۍ کې لومړی یا دویم یاستو او هغه د اروپايي ټولني د سفیر په قول جنرالي په پوهه او تجربه نه؛ بلکې د پیسو په کڅوړه خرڅېږي!!

او داسې نورې دېرې جدي ستونزې چې حل یې ستړي هېوادپالني، زغم، پوهې، ارادې، وس، بڼه مدیریت او ظرفیت ته اړتیا لري او لنډه دا چې لويديځواله ولسواکي له داسې ننگونو سره مخامخ ده چې کېدای شي د عربستان په ځای (ترکستان) ته لاړه شي!

زه نه پوهېږم چې مېرمن انژلیکا به اوس څه فکر کوي؟

تر پنځو کال مخکې یې لیکل چې اوس یې د افغانستان په هکله معلومات دېر شوي او پوهېږي چې جرمنیانو دا هېواد سم نه و پېژندلی او ستونزې تر هغه دېرې ژورې، پراخه او خونړۍ دي چې نړیوالو په 2002-2010 فکر پرې کاوه.

له تېرو شپږو میاشتو راهیسې امريکا په کلکه پرېکړه کړې چې دی خونړی غمیزی ته د حل یوه سوله ییزه لار ومومي او ځان له دې دندې څخه وباسي. ناتو هم سیاسي حلار کتوره بولي، په سیمه او نړۍ کې هم داسې هڅې کړنډې شوي چې د افغانستان غوټه په لاس خلاصول غواړي، په دوحه، اسلام آباد او ماسکو کې پرله پسې غونډې د دې بنګاندوی دی چې ورو- ورو د افغانستان د ستونزې د حل له پاره سیمه ییزه او نړیواله اجماع پیاوړی کېږي.

په زړه پورې خو دا ده چې اوس جرمني بیا فعاله شوې او هڅه کوي چې په دوحه کې د افغانانو تر منځ د نوي تفاهم له لارې، هغه غلطې اصلاح کاندې چې د بن په لومړني غونډه کې یې (2002) کړې وه. په هغه وخت کې امريکا، جرمني، ملګرو ملتونو او څو نورو هېوادونو د افغانستان برخليک د څلورو ډلګيو په واک کې ورکړ. د پخواني پاچا پلویان چې دېرش کاله له وطنه لیرې پاته وو او نور یې دا ستونزه نه شوای غوڅولای، د جمعیت او شوری نظار ټوپکيان، د قبرس د تش په نامه ايراني ډلې استازي او د پېښور خېټور او د جهاد او د خلکو د ارمانونو درواغجن سوداګر، چې دا دی وطن یې بیا د وینو په سمندر لاهو کړی دی.

ما په دې میاشت کې دېره هڅه وکړه چې انژلیکا بیا وموم او پوښتنه ترې وکړم چې اوس څه فکر کوي!
د افغانستان له باره د امريکا، ناتو، UN او جرمني د (بن) غونډې ناکامه شوه. دوی افغانستان سم نه و پېژندلی او دېر هغه کسان یې واک ته ورسول چې بیا په غلو، غاصبینو، مفسدینو، جواسیسو او ځایینو بدل شول!

جرمني د دوحې د غونډې په جوړېدو ثابته کړه چې پخوا یې غټه غلطی کړې وه. اوس د دې غلطی د سمون وخت دی؛ خو دېر فکر په کار دی چې تیرې خونړي تېروتنې بیا تکرار نه شي!!

پای